

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 703/2014-75

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED]
zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Drgoncom, DrSc., Peterská 22, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 p o r u š e n é b o l o .

2. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDACTED] v sume 641,87 € (slovom šesťstoštyridsaťjeden eur a osemdesiatšesť centov) na účet jej advokáta JUDr. Jána Drgonca, DrSc., Peterská 22, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. októbra 2013 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 6/2012 z 18. mája 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 78/2012 z 2. augusta 2012 právoplatne odsúdená za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinný do

30. júna 1998 (ďalej v texte aj „trestný zákon č. 140/1961 Zb.“). Skutok, pre ktorý bola sťažovateľka trestne stíhaná, sa stal 28. júna 1998. Obvinenie proti sťažovateľke bolo vznesené 9. augusta 2011, teda po viac ako 13 rokoch.

Sťažovateľka podala 15. mája 2013 dovolanie „z dôvodu, že trestnosť činu, za ktorý bola odsúdená, zanikla uplynutím premlčacej doby, ktorá bola vo vzťahu k súdom zistenému skutkovému stavu a právnej kvalifikácii 10 rokov, a preto bolo povinnosťou súdu trestné stíhanie zastaviť podľa § 320 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a sťažovateľku prepustiť z väzby. Sťažovateľka zároveň navrhla, aby dovolací súd podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol o prerušení výkonu jej trestu s tým, že po prerušení výkonu trestu nebude vzatá do väzby z dôvodov konkretizovaných v dovolaní.“.

Najvyšší súd v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 na verejnom zasadnutí konanom 3. septembra 2013 po vypočutí účastníkov, ktorí sa pridržovali svojich písomných vyjadrení vo veci, vyhlásil uznesenie, ktorým odročil verejné zasadnutie na neurčito. Obhajca obvinenej predložil najvyššiemu súdu návrh Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) na začatie konania o súlade § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 300/2005 Z. z.“) s ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj tlačovú informáciu o pozastavení účinnosti napadnutého ustanovenia Trestného zákona.

3. V súvislosti so sťažnosťou sťažovateľky je potrebné uviesť, že v čase jej doručenia už na ústavnom súde prebiehalo konanie vedené pod sp. zn. PL. ÚS 9/2013 o návrhu generálnej prokuratúry na začatie konania o súlade ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2 a čl. 50 ods. 6 ústavy a s čl. 7 ods. 1 dohovoru. V tomto konaní o súlade ústavný súd uznesením z 19. júna 2013 rozhodol tak, že vec prijal na ďalšie konanie a zároveň pozastavil účinnosť ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Uvedené uznesenie bolo publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 4. júla 2013 pod č. 159/2013 Z. z. Znenie namietaného ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z., ktorého účinnosť bola pozastavená, bolo: „Ak došlo k premlčaniu trestného stíhania alebo k premlčaniu

výkonu trestu pred účinnosťou tohto zákona podľa doterajších predpisov, ustanovenia o premlčaní trestného stíhania a premlčaní výkonu trestu sa podľa tohto zákona nepoužijú. Premlčacia doba trestného stíhania a premlčacia doba výkonu trestu podľa tohto zákona sa nepovažuje za prerušenú ani vtedy, ak bol do účinnosti tohto zákona spáchaný miernejší trestný čin než ten, o ktorého premlčanie ide.“

4. Sťažovateľka v sťažnosti v súvislosti s namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy uvádza, že „v dovolaní o. i. odkázala na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, podľa ktorého trestné stíhanie nemožno začať a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak je trestné stíhanie premlčané.

Podľa § 67 ods. 1 zák. č. 140/1961 Zb. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je dvadsať rokov, ak ide o trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť výnimočný trest (písm. a/) a desať rokov, ak je horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody najmenej desať rokov (písm. b/). ...

Podľa § 281 ods. 1 Trestného poriadku súd zastaví trestné stíhanie, ak na hlavnom pojednávaní zistí, že je tu niektorá z okolností uvedených v § 9 ods. 1 Trestného poriadku.

Okresný súd Trenčín, ktorý konštatoval, že v prípade žalovaného skutku nejde o trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona, ale o trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 TZ, bol povinný trestné stíhanie proti sťažovateľke zastaviť podľa § 281 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 9 ods. 1 Trest. por.

Okresný súd Trenčín v rozpore so zákonom uložil sťažovateľke trest odňatia slobody za skutok, ktorý bol premlčaný. Krajský súd Trenčín v rozhodnutí o odvolaní potvrdil skutkové a právne závery okresného súdu o tom, že sťažovateľka spáchala trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku. V okolnostiach sťažovateľkinho prípadu teda aj krajský súd porušil zákon, keď nezistil, že napadnutým rozsudkom boli porušené ustanovenia Trestného zákona aj Trestného poriadku.

V okolnostiach sťažovateľkinho prípadu okresný súd aj krajský súd porušili zákon v neprospech sťažovateľky, keď proti nej viedli neprípustné trestné stíhanie, ktoré zavŕšili uložením trestu odňatia slobody za ex lége premlčaný skutok.“.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že v okolnostiach jej prípadu možno „povinnosť Najvyššieho súdu SR poskytnúť urýchlene ochranu jej osobnej slobode vyvodiť nielen v medziach ústavnej ochrany zaručenej čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, ale aplikáciou tejto ústavnej normy v spojení s čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, kde je právo na urýchlené rozhodnutie súdu vyjadrené expressis verbis. V okolnostiach prípadu netrvá mesiace poskytnutie ochrany osobnej slobode sťažovateľky. Mesiace trvá nečinnosť súdu. Najvyšší súd SR namiesto toho, aby sa v dovolacom konaní správal aktívne, v súlade so svojou povinnosťou urýchlene rozhodnúť o predloženom návrhu, verejné zasadnutie vo veci bezdôvodne odročil alebo prerušil.

Najvyšší súd SR v dovolacom konaní 5 Tdo 33/2013 prestal konať 3. septembra 2013. Po uplynutí takmer dvoch mesiacov od toho okamihu je najvyšší súd vo veci naďalej nečinný. Ani do budúcnosti neurčil termín pokračovania verejného zasadnutia. Postup uplatňovaný Najvyšším súdom SR nezodpovedá požiadavke urýchleného poskytnutia ochrany osobnej slobode sťažovateľky tak, ako je výslovne určená v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a implikovaná v ochrane priznanej podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, pričom rýchlosť predpísanú pre vedenie dovolacieho konania nemožno počítvať odo dňa úkonu Najvyššieho súdu SR, ktorým verejné zasadnutie dňa 3. septembra 2013 prerušil alebo odročil.

Čas na urýchlené vybavenie sťažovateľkinho návrhu začal plynúť dorúčením dovolania. K tomu treba doplniť, že Krajská prokuratúra Trenčín predložila Okresnému súdu Trenčín vyjadrenie k dovolaniu 3. júna 2013. Najvyšší súd SR vyhotovil upovedomenie o verejnom zasadnutí 8. augusta 2013, teda po márnom uplynutí viac ako dvoch mesiacov bez úkonu Najvyššieho súdu SR. Termín verejného zasadnutia určil na 3. september 2013 o takmer ďalší mesiac neskôr. V postupe Najvyššieho súdu SR nič nenaznačuje, že najvyšší súd si je vedomý svojej povinnosti viesť dovolacie konanie tak, aby poskytol ochranu sťažovateľkinej osobnej slobode, ani že si je vedomý svojej povinnosti viesť toto konanie urýchlene. Preto základné právo sťažovateľky bolo a naďalej je porušené.“.

5. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sťažovateľka uvádza, že jej osobná sloboda bola obmedzená rozhodnutím okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu, pričom podľa jej tvrdenia vznikla pochybnosť o dodržaní zákona pri určení obmedzenia osobnej slobody pri uložení trestu odňatia slobody za skutok, ktorý mal byť podľa nej premlčaný. Sťažovateľka zároveň vo svojej sťažnosti ponúkla dve alternatívy argumentácie k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V prvej alternatíve sťažovateľka vychádzala z predpokladu, že dovolacie konanie na najvyššom súde bolo prerušené pravdepodobne podľa ustanovenia § 283 ods. 5 Trestného poriadku, v zmysle ktorého súd konanie preruší, ak dospeje k záveru o nesúlade právneho predpisu, ktorý bude aplikovať, s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou. V takomto prípade však podľa sťažovateľky najvyšší súd nesplnil ani povinnosť *„vysloviť domnienku o rozpore niektorého ustanovenia Trestného zákona, ktoré uplatnil súd prvého stupňa alebo odvolací súd, prípadne podľa ktorého mieni postupovať dovolací súd s Ústavou SR, ústavným zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou“* ani *„povinnosť predložiť návrh na konanie Ústavnému súdu SR“*. V okolnostiach svojho prípadu sťažovateľka uviedla, že *„za podstatnú otázku rozhodnutia o prerušení dovolacieho konania možno označiť identifikáciu dôvodu, ktorý viedol Najvyšší súd SR k rozhodnutiu prerušiť dovolacie konanie. Najvyšší súd SR na túto podstatnú otázku nedal jasnú a zreteľnú odpoveď, ba čo viac, celkom sa vyhol jej odôvodneniu. Tým porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu v rozsahu, v akom toto právo zahŕňa právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.*

Ústne vyhlásené uznesenie Najvyššieho súdu SR o prerušení dovolacieho konania v sťažovateľkinej veci ponecháva na identifikáciu dohadom, z akého dôvodu toto konanie prerušil. Pri ústnom vyhlásení uznesenia na hlavnom pojednávaní najvyšší súd za dôvod prerušenia dovolacieho konania označil rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 189/2013 Z. z., ktorým Ústavný súd SR pozastavil účinnosť ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon...“. Podľa sťažovateľky bolo *„povinnosťou Najvyššieho súdu SR preskúmať pramene práva, podľa ktorých má rozhodnúť o pochybnosti*

ohľadne súladu obmedzenia jej osobnej slobody sústavou SR a potom ich uplatniť podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR v súlade so zásadou *iura novit curia*. Najvyšší súd SR sa z vlastnej vôle, podľa vlastného uváženia (bez návrhu od účastníkov dovolacieho konania) rozhodol prerušiť dovolacie konanie. ... Nielen, že v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol, z akej príčiny nepokladá ustanovenie § 437 ods. 4 Trestného poriadku za obsolétne podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, ale nič ani nenasvedčuje, že sa touto otázkou vôbec zaoberal. Namiesto toho konanie o dovolaní prerušil bez toho, aby sťažovateľke poskytol ústavne konformnú individualizovanú ochranu jej osobnej slobode, ktorej obmedzenie sa stalo predmetom dôvodnej pochybnosti. Najvyšší súd SR teda v okolnostiach prípadu neposkytol sťažovateľke materiálnu ochranu jej základných práv, aká je spojená s existenciou materiálneho právneho štátu.“. Porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu v spojení s právom na osobnú slobodu namieta aj v súvislosti s nečinnosťou najvyššieho súdu pri vyhotovení uznesenia o prerušení dovolacieho konania v zákonom ustanovenej forme.

V druhej alternatívnej argumentácii k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy vychádzala sťažovateľka z predpokladu, že dovolacie konanie bolo odročené na neurčito, a uviedla: „Ak Najvyšší súd SR posúdil prebiehajúce konanie o súlade právneho poriadku vo veci PL. ÚS 9/2013 ako dôvod na odročenie verejného zasadnutia, potom ide o prejav svojvôle najvyššieho súdu, nakoľko konanie o súlade § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 50 ods. 6 Ústavy SR a čl. 7 ods. 1 Dohovoru nemôže byť dôvodom na odročenie verejného zasadnutia o sťažovateľkinom dovolaní. Výsledok tohto konania nemá ako ovplyvniť právne posúdenie dôvodov sťažovateľkinho dovolania...“

V konaní o súlade právneho poriadku PL. ÚS 9/2013 sa rieši otázka súladu prechodného ustanovenia Trestného zákona s Ústavou SR a Dohovorom. Vzhľadom na znenie čl. 50 ods. 6 Ústavy SR je očividné, že trestnosť skutku, za ktorý sťažovateľka bola odsúdená, sa posudzuje podľa Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov vrátane otázky premlčania. Trestný zákon č. 140/1961 Zb. sa musí aplikovať ako celok. S podstatou a účelom materiálneho právneho štátu nezlučiteľný je postup, pri ktorom by sa zo zákona č. 140/1961 Zb. vyňala časť, ktorá by sa vo zvyšku doplnila o aplikáciu zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov. Tým, že trestnosť skutku v sťažovateľkinej veci sa posudzovala podľa Trestného zákona účinného k 30. júnu 1998,

nemožno ani v časti aplikovať na posúdenie trestnosti akékoľvek ustanovenia Trestného zákona účinného od 1. januára 2006. V materiálnom právnom štáte je celkom vylúčené, aby na posúdenie trestnosti v rozsudku boli použité ustanovenia dvoch Trestných zákonov, z ktorých každý platil v inej dobe. Akákoľvek aplikácia časti Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. na sťažovateľkinu záležitosť by bola neprípustným prejavom retroaktivity.“

6. Namietané porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy sťažovateľka odôvodnila tým, že najvyšší súd porušuje zásady činnosti orgánu štátu v materiálnom právnom štáte v celom rozsahu jej základného práva na osobnú slobodu a v celom rozsahu jej základného práva na súdnu ochranu, ako aj tým, že ju zbavil právnej istoty, čo sa týka dôvodu, kvôli ktorému nepokračuje v dovolacom konaní vo verejnom zasadnutí. Zároveň sťažovateľka uviedla, že najvyšší súd svojím postupom, keď nekonal v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy, porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy.

7. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na ochranu osobnej slobody zaručené čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na súdnu ochranu priznaným čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nesprávnym postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke za porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a na osobnú slobodu primerané finančné zadosťučinenie 3.000,- euro. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný vyplatiť toto zadosťučinenie do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet sťažovateľky.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323 euro a 50 centov, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť advokátovi JUDr. Jánovi Drgoncovi, DrSc., do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet advokáta.“

8. Na žiadosť ústavného súdu z 25. marca 2014 o oznámenie, či došlo v dovolacom konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 k vydaniu rozhodnutia o prerušení dovolacieho konania, sa najvyšší súd vyjadril v stanovisku, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. apríla 2014. V zmysle tohto stanoviska najvyšší súd v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 uznesenie o prerušení dovolacieho konania o dovolaní sťažovateľky nevydal a ďalej uviedol: „*Senát Najvyššieho súdu SR rozhodol uznesením na verejnom zasadnutí 3. septembra 2013 o odročení verejného zasadnutia o dovolaní. Ústne odôvodnil rozhodnutie s tým, že vyčká na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o návrhu prvého námestníka generálneho prokurátora Slovenskej republiky o tom, či ustanovenie § 437 ods. 4 Tr. zák. (č. 300/2005 Z. z.) je v súlade s článkom 1 ods. 1, článkom 2 ods. 2 a článkom 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...*

Okresný súd v Trenčíne i Krajský súd v Trenčíne teda rozhodovali počas platnosti a účinnosti prechodného ustanovenia § 437 ods. 4 Tr. zák. č. 300/2005 Z. z., čo bolo relevantné pre postup oboch súdov.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nepodával návrh na Ústavný súd Slovenskej republiky na rozhodnutie o tom, či ustanovenie § 437 ods. 4 Tr. zák. (č. 300/2005 Z. z.) je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky alebo medzinárodnou zmluvou, preto ani neprerušoval konanie o dovolaní. Také ustanovenie Trestný poriadok v časti týkajúcej sa dovolania ani neobsahuje. Ustanovenie § 283 ods. 5 Tr. por. sa týka prerušenia trestného stíhania, ktoré však v danom prípade bolo skončené právoplatnosťou rozsudku okresného súdu v predmetnej veci vyhlásením uznesenia Krajského súdu v Trenčíne dňa 2. augusta 2012.“ Svoj postup označil najvyšší súd do istej miery za analogický s ustanovením § 283 ods. 5 Trestného poriadku.

9. Po nahliadnutí právneho zástupcu sťažovateľky do súdneho spisu ústavného súdu vedeného pod sp. zn. Rvp 20831/2013 sa sťažovateľka vyjadrila k stanovisku najvyššieho súdu podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 28. mája 2014. Vo vzťahu k námietke porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorú v sťažnosti uplatnila alternatívne, sa v tomto podaní

sťažovateľka vyjadrila tak, že pre konanie o sťažnosti je relevantná alternatíva B, t. j. alternatíva, ktorá predpokladala prerušenie verejného zasadnutia v konaní o dovolaní sťažovateľky na najvyššom súde. V tomto podaní ďalej sťažovateľka okrem iného uviedla: *«Sťažovateľka namietala porušenie svojej osobnej slobody na základe presvedčenia, že s materiálnym právnym štátom nezlučiteľné je uloženie trestnej sankcie za premlčaný trestný čin a že dovolacie konanie, ktoré z tohto dôvodu vyvolala, je najvyšší súd povinný viesť tak, aby splnil podmienky ústavnej ochrany jej osobnej slobody. Túto okolnosť sťažovateľka výslovne uviedla vo svojej sťažnosti. Hoci ide o ústavnoprávne podstatnú okolnosť, Najvyšší súd SR sa k nej vôbec nevyjadril.*

Namiesto toho najvyšší súd zvolil taktiku zahmlievania a odpútavania pozornosti. Aj v tejto rovine sa najvyšší súd dopustil zásadných nepresností, skresľovania podstaty svojej nečinnosti postihujúcej osobnú slobodu sťažovateľky bez toho, aby aspoň predstieral, že sťažovateľkinej osobnej slobode poskytuje nejakú ochranu zlučiteľnú s Ústavou SR alebo aby uviedol dôvody, pre ktoré na sťažovateľkinu osobnú slobodu netreba dbať...

Senát JUDr. Karabína je povinný v okolnostiach prípadu uplatňovať Trestný zákon aj Trestný poriadok tak, aby sťažovateľke poskytol efektívnu ochranu jej osobnej slobody zaručenej článkom 17 ods. 1 a 2 Ústavy SR. Senát najvyššieho súdu tak nekoná. Namiesto toho si vymyslel postup do istej miery analogický, ktorým nahradil postup ustanovený zákonom. Následkom „postupu do istej miery analogického“ so zákonom je nečinnosť najvyššieho súdu, ktorá vedie k spočívaniu rozhodovania o ochrane sťažovateľkinej osobnej slobody...

Spôsob, akým Najvyšší súd SR vedie dovolacie konanie o sťažovateľkinom návrhu, má povahu viacnásobného porušenia ústavnej ochrany osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1 a ods. 2 Ústavy SR, hoci jediné porušenie tejto ochrany by bolo nezlučiteľné s Ústavou SR.

Sťažovateľka pri podaní svojej sťažnosti namietla, že Najvyšší súd SR je v jej veci nečinný ku dňu podania sťažnosti, t. j. k 30. októbru 2013. Najvyšší súd SR následne až do dňa podania tohto sťažovateľkinho vyjadrenia (23. mája 2014) zostal naďalej dokonale nečinný.»

10. V konaní o súlade ustanovenia § 437 ods. 4 Trestného zákona s ústavou a dohovorom, ktoré je na ústavnom súde vedené pod sp. zn. PL. ÚS 9/2013, na ktoré sa v svojom stanovisku odvolával najvyšší súd ako na dôvod prerušenia verejného zasadnutia v dovolacom konaní sťažovateľky, ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 9/2013 z 10. septembra 2014 rozhodol, že druhá veta ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2 a čl. 50 ods. 6 ústavy, a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel.

11. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 703/2014-39 zo 14. októbra 2014 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

12. *Odporca sa k prijatiu sťažnosti prostredníctvom predsedu senátu najvyššieho súdu JUDr. Milana Karabína vyjadril 15. novembra 2014, v ktorom uviedol: „Najvyšší súd Slovenskej republiky odročil verejné zasadnutie na neurčito a prítomným stranám v konaní (prokurátorky a obvinenej) a obhajcovi obvinenej [REDAKOVANÉ] ústne odôvodnil, že pre rozhodnutie o dovolaní obvinenej je dôležité rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o tom, či je alebo nie je citované ustanovenie § 437 ods. 4 Tr. zák. súladné s Ústavou Slovenskej republiky.*

... Najvyšší súd Slovenskej republiky o prerušení trestného stíhania podľa § 283 ods. 5 Tr. por., ktorú alternatívu rozoberá sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, nerozhodol a podľa tohto ustanovenia ani rozhodnúť nemohol. Najvyšší súd Slovenskej republiky nemohol rozhodnúť o prerušení trestného stíhania, ktoré už bolo skončené právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, to znamená dňa 2. augusta 2012. Nemožno prerušiť trestné stíhanie, ktoré už bolo právoplatne skončené.

... Vo veci došlo k odročeniu verejného zasadnutia konaného 3. septembra 2013 s tým, že najvyšší súd vyčká do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní o návrhu prvého námestníka generálneho prokurátora Slovenskej republiky vo veci vedenej na Ústavnom súde SR pod sp. zn. PL. 9/2013. Uznesenie najvyššieho súdu bolo odôvodnené ústne na verejnom zasadnutí.

Uznesenie o odročení verejného zasadnutia nepatrí medzi také rozhodnutia, ktoré by bolo treba vyhotovovať. Vzťahuje sa naň ustanovenie § 178 ods. 1 Tr. por. Išlo o rozhodnutie týkajúce sa priebehu konania a v takom prípade podľa § 178 ods. 1 Tr. por. uznesenie netreba vyhotovovať a doručovať stranám v konaní.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že Najvyšší súd SR neskoro určil termín verejného zasadnutia po podaní jej dovolania a to až 8. augusta 2013, po márnom uplynutí dvoch mesiacov bez úkonu a určil ho až na 3. septembra 2013, teda o ďalší mesiac neskôr, k tomu treba uviesť, že dovolanie sťažovateľky došlo na Najvyšší súd Slovenskej republiky 17. júna 2013 a určenie termínu verejného zasadnutia na 3. septembra 2013 nebolo oneskorené, ale muselo sa zohľadňovať, aby sa na ňom poskytla možnosť účasti obvinenej, a teda zabezpečenie jej preeskortovania z výkonu trestu odňatia slobody a predvedenia na Najvyšší súd SR. To si nutne vyžiadalo primeraný čas.

Čas, ktorý uplynul od dôjdenia dovolania do termínu verejného zasadnutia, nemožno považovať za neprimeraný. Preto námietka sťažovateľky nie je opodstatnená.

V ostatnom, pokiaľ je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na ochranu osobnej slobody podľa článku 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, sťažovateľka vychádza z toho, že trestné stíhanie voči nej bolo premlčané. To je však predmetom dovolacieho konania rozhodnúť, či pre tento dôvod došlo k porušeniu zákona napadnutým rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne a v konaní, ktoré mu predchádzalo. Preto vyjadrovať sa k sťažnosti sťažovateľky z tohto pohľadu by znamenalo vopred vyslovovať názor, ako senát rozhodne o dovolaní obvinenej, hoci senát musí dospieť k definitívnemu rozhodnutiu postupom podľa § 170 ods. 3 Tr. por.

... Ak chcel senát Najvyššieho súdu SR poznať všetky relevantné právne skutočnosti dotýkajúce sa predmetného prípadu a čakal na rozhodnutie Ústavného súdu SR, nemožno mu vyčítať, že porušil právo sťažovateľky na súdnu ochranu.“ V zmysle tohto vyjadrenia preto najvyšší súd nenariadil termín verejného zasadnutia, keďže čaká na uverejnenie odôvodnenia nálezu sp. zn. PL. ÚS 9/2013, ktoré považuje za potrebné k svojmu rozhodnutiu.

13. K vyjadreniu predsedu senátu najvyššieho súdu zaujala stanovisko sťažovateľka podaním z 19. januára 2015 doručeným ústavnému súdu 23. januára 2015, v ktorom okrem iného uviedla: „Vyjadrenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. 11. 2014 sa zakladá na účelových výkladoch, ktoré smerujú k vopred zvolenému cieľu - k odôvodneniu návrhu, podľa ktorého práva sťažovateľky namietnuté v ústavnej sťažnosti porušené neboli, nech už bol skutkový stav a jeho konformnosť s Ústavou SR akákoľvek.

... Vzhľadom na dikciu čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a z neho vychádzajúceho § 2 ods. 1 Trestného zákona je jasné, že trestnosť skutku, za ktorý bola sťažovateľka odsúdená, sa posudzuje podľa pôvodného Trestného zákona, vrátane otázky premlčania. Pôvodný Trestný zákon sa musí aplikovať ako celok, t. j. nie je možné z neho aplikovať len nejakú časť, a vo zvyšku postupovať podľa nového Trestného zákona. Tým, že trestnosť skutku v sťažovateľkinej veci bola posudzovaná podľa Trestného zákona platného k 30. júnu 1998, teda presne tak, ako to ustanovuje čl. 50 ods. 6 Ústavy SR, nemožno ani sčasti aplikovať na posúdenie trestnosti akékoľvek ustanovenia Trestného zákona platného od 1. januára 2006. Je vylúčené, aby na posúdenie trestnosti v rozsudku boli použité ustanovenia dvoch Trestných zákonov, pričom každý platil v inej dobe. Aplikácia akejkoľvek časti Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. na sťažovateľkinu vec by bola neprípustným prejavom retroaktivity, ktorá je v trestnom práve prísne zakázaná.

Prvostupňový aj odvolací súd v konaní o sťažovateľkinej veci síce aplikovali správny zákon, ale aplikovali ho iba čiastočne, nakoľko vôbec nezohľadnili otázku premlčania, na ktorú boli povinní prihliadať z úradnej povinnosti. Prechodné ustanovenie § 437 ods. 4 Trestného zákona, ktoré bolo predmetom konania o súlade právneho poriadku PL. ÚS 9/2013, je relevantné iba pre prípady, v ktorých premlčacia doba podľa pôvodného Trestného zákona ku dňu účinnosti Trestného zákona (1. januára 2006) už uplynula

... V sťažovateľkinom prípade však premlčacia doba skutku, za ktorý bola odsúdená (§219 ods. 1 pôvodného Trestného zákona) v čase účinnosti nového Trestného zákona ešte plynula (pričom k jej uplynutiu došlo najneskôr 29. júna 2008), a preto konanie PL. ÚS 9/2013 nemohlo mať dopad na rozhodnutie v konaní o sťažovateľkinom dovolaní. Právne posúdenie jej dovolania nijako nezáviselo od priebehu a výsledku konania vo veci PL. ÚS 9/2013. Je úplne zrejmé, že premlčanie trestného stíhania v sťažovateľkinej veci sa

musí vzhľadom na čl. 50 ods. 6 Ústavy SR a § 2 Trestného zákona posudzovať výlučne podľa Trestného zákona účinného k 30. júnu 2006, a rozhodnutie Ústavného súdu vo veci PL. ÚS 9/2013 (nech by bolo akékoľvek) nemohlo na tejto skutočnosti nič zmeniť. Preto toto konanie nemohlo byť ani prekážkou brániacou Najvyššiemu súdu SR konať vo veci sťažovateľkinho dovolania. Tiež nemohlo byť legitímnym, zákonom určeným dôvodom na odročenie verejného zasadnutia v konaní o sťažovateľkinom dovolaní na neurčito.“

Sťažovateľka vo svojom vyjadrení zároveň informovala ústavný súd o tom, že najvyšší súd pokračoval vo verejnom zasadnutí vo veci sp. zn. 5 Tdo 33/2013 11. decembra 2014, na ktorom vyhlásil rozsudok, ktorým zrušil rozhodnutia súdov nižších stupňov z dôvodu, že sťažovateľku odsúdili za premlčaný trestný čin. V tejto súvislosti sťažovateľka opätovne poukázala na neefektívny postup najvyššieho súdu, keď po odpadnutí prekážky, pre ktorú najvyšší súd prerušil verejné zasadnutie na neurčito, nepokračoval vo verejnom zasadnutí bez zbytočného odkladu, resp. najneskôr v lehote dvoch týždňov, ale verejné zasadnutie nariadil až po uplynutí ďalšieho mesiaca, teda po uplynutí zákonnej lehoty, t. j. 10. novembra 2014.

V závere vyjadrenia sťažovateľka upravila svoj návrh vo vzťahu k uplatnenej náhrade trov právneho zastúpenia na sumu 641,87 €.

14. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení z 15. novembra 2014 súhlasil s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania, podobne sa vyjadrila aj sťažovateľka v podaní z 19. januára 2015, v ktorom uviedla, že súhlasí s upustením od pojednávania.

15. Ústavný súd dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, preto so súhlasom účastníkov konania v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci samej.

II.

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

19. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

20. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

21. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Podľa § 67 ods. 1 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinný do 30. júna 1998 trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je desať rokov, ak je horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody najmenej desať rokov.

23. Podľa § 219 ods. 1 trestného zákona č. 140/1961 Zb. kto iného úmyselne usmrť, potresce sa odňatím slobody na desať až pätnásť rokov.

24. Podľa § 87 ods. 1 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je dvadsať rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov.

25. Podľa § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. účinného do 3. júla 2013 ak došlo k premlčaniu trestného stíhania alebo k premlčaniu výkonu trestu pred účinnosťou tohto zákona podľa doterajších predpisov, ustanovenia o premlčaní trestného stíhania a premlčaní výkonu trestu sa podľa tohto zákona nepoužijú. Premlčacia doba trestného stíhania a premlčacia doba výkonu trestu podľa tohto zákona sa nepovažuje za prerušenú ani vtedy, ak bol do účinnosti tohto zákona spáchaný miernejší trestný čin než ten, o ktorého premlčanie ide.

26. Podľa § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. účinného od 26. septembra 2014 (po zverejnení nálezu ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 9/2013 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 260/2014 Z. z., pozn.) ak došlo k premlčaniu trestného stíhania alebo k premlčaniu výkonu trestu pred účinnosťou tohto zákona podľa doterajších predpisov, ustanovenia o premlčaní trestného stíhania a premlčaní výkonu trestu sa podľa tohto zákona nepoužijú.

27. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

28. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

29. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy sa osobná sloboda zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno sťahovať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

30. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

31. Podľa čl. 50 ods. 6 ústavy sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

32. Podstatou sťažnosti sťažovateľky je namietaný postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013, najmä jeho nečinnosť, ktorou malo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na ochranu osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj k porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka tvrdí, že bola právoplatne odsúdená za trestný čin, ktorý však už bol v čase vznesenia obvinenia voči sťažovateľke, t. j. 9. augusta 2011, premlčaný, a teda trestnosť činu zanikla uplynutím premlčacej doby. K porušeniu jej už uvedených práv postupom najvyššieho súdu malo dôjsť tým, že po konaní jediného verejného zasadnutia v konaní o jej dovolaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013, ktoré sa konalo 3. septembra 2013, najvyšší súd verejné zasadnutie odročil na neurčito a od tohto momentu vo veci dovolania sťažovateľky nekonal a v konaní nepokračoval ani potom, ako bol 26. septembra 2014 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky publikovaný nález ústavného súdu sp. zn.

PL. ÚS 9/2013 z 10. septembra 2014, ktorým ústavný súd vyslovil, že druhá veta ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. nie je v súlade s ústavou. Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľky, ktoré podala 15. mája 2013 a ktoré je na najvyššom súde vedené pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013, rozhodol až 11. decembra 2014.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013

33. Zo sťažnosti, z predložených príloh a vyjadrení sťažovateľky a odporcu vyplýva, že najvyšší súd odročil verejné zasadnutie, ktoré sa v konaní o dovolaní sťažovateľky konalo 3. septembra 2013. Toto odročenie verejného zasadnutia najvyšší súd ústne odôvodnil skutočnosťou, že na ústavnom súde prebieha konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2 a čl. 50 ods. 6 ústavy a s čl. 7 ods. 1 dohovoru, a toto rozhodnutie malo byť podľa najvyššieho súdu pre jeho rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky rozhodujúce. V tomto postupe, ktorým najvyšší súd v konaní o dovolaní podľa sťažovateľky bezdôvodne odročil verejné zasadnutie a vo veci od tohto momentu odročenia vôbec nekoná, vidí sťažovateľka porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

34. Hlavným dôvodom podaného dovolania sťažovateľky je, že trestnosť činu (trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinný do 30. júna 1998), za ktorý bola právoplatne odsúdená rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 6/2012 z 18. mája 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 78/2012 z 2. augusta 2012, zanikla uplynutím premlčacej doby 10 rokov.

35. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, na ktorú upozornil vo svojom vyjadrení aj najvyšší súd, a to, že v čase, keď o obžalobe proti sťažovateľke rozhodovali všeobecné súdy (krajský súd zamietol odvolanie sťažovateľky voči rozsudku okresného súdu, ktorým bola

uznaná vinnou z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 trestného zákona č. 140/1961 Zb., 2. augusta 2012), bolo prechodné ustanovenie § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. platnou a účinnou súčasťou nášho právneho poriadku.

Z pohľadu posúdenia postupu najvyššieho súdu o podanom dovolaní sťažovateľky a jeho súladnosti s ústavou a ochranou sťažovateľkou označených práv a slobôd je dôležité vyriešiť otázku, či a akým spôsobom mohlo konanie o súlade tohto prechodného ustanovenia zákona č. 300/2005 Z. z. ovplyvniť rozhodovanie najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľky a či najvyšší súd tým, že odročil verejné zasadnutie z uvedeného dôvodu na neurčito a vo veci zostal nečinný, postupoval tak, aby v konaní nedošlo k porušeniu práv sťažovateľky.

36. V konaní o dovolaní v trestnom procese, ktoré je mimoriadnym opravným prostriedkom, najvyšší súd preskúmava právoplatné rozhodnutia súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, za predpokladu, že takéto porušenie je v zmysle úpravy ustanovenia § 371 Trestného poriadku dôvodom dovolania. Cieľom tohto mimoriadneho opravného prostriedku v trestnom konaní je reparácia právnych chýb právoplatných rozhodnutí alebo im predchádzajúceho konania. V okolnostiach danej veci všeobecné súdy prvého a druhého stupňa rozhodovali o obžalobe proti sťažovateľke za istého právneho stavu a tento ich postup a závery mali byť predmetom preskúmania zo strany najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorého cieľom má byť náprava procesných a hmotnoprávnych nedostatkov a pochybení.

37. Konanie o súlade prechodného ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. bolo iniciované 29. apríla 2013, teda približne rok potom, ako bolo trestné stíhanie proti sťažovateľke skončené právoplatným odsudzujúcim rozsudkom. V konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade namietaného právneho predpisu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. V zmysle čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd výrokom svojho rozhodnutia vysloví, že namietaný právny predpis alebo jeho časť nie je v súlade s uvedenými právnymi predpismi vyššej právnej sily, tieto

predpisy, respektíve ich časti strácajú účinnosť a zároveň podľa čl. 125 ods. 6 ústavy v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde platí, že všeobecne záväzná bude toto rozhodnutie ústavného súdu až momentom jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. V zmysle už uvedeného je potrebné uviesť, že aj v prípade výroku rozhodnutia ústavného súdu, v ktorom identifikuje nesúlad právneho predpisu, nie je možné hovoriť, že by malo toto rozhodnutie retroaktívne účinky, a teda by bolo spôsobilé zmeniť platnosť a účinnosť namietanej právnej normy do minulosti.

Z už uvedeného vyplýva, že rozhodnutie v konaní sp. zn. PL. ÚS 9/2013 o namietanom nesúlade prechodného ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z., či už by ním ústavný súd vyhovel návrhu a vyslovil jeho nesúlad s ústavou, alebo by návrhu nevyhovel, nemohlo ovplyvniť právny stav, za akého rozhodoval súd prvého a druhého stupňa v trestnej veci sťažovateľky, a preto nemôže byť relevantné pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutí týchto súdov a ich postupov, ktoré týmto rozhodnutiam predchádzali zo strany najvyššieho súdu.

Ústavný súd preto nepovažuje dôvod, pre ktorý najvyšší súd odročil verejné zasadnutie, za taký, ktorý by odôvodňoval tento postup najvyššieho súdu.

38. So zmieneným postupom najvyššieho súdu úzko súvisí aj sťažovateľkou namietaná nečinnosť najvyššieho súdu. Ústavný súd je viazaný petitom sťažnosti sťažovateľky, v ktorom, hoc zastúpená právnym zástupcom, nežiadala, aby ústavný súd vyslovil aj porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu, ktorým spôsobil zbytočné prieťahy v konaní, a preto tieto tvrdenia považuje za súčasť argumentácie a odôvodnenia sťažnosti.

Ústavný súd už judikoval, že prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, iba že by namietané porušenie práva dosahovalo takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti prípadu (najmä predmet konania, teda čo je pre sťažovateľa v stávke) by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 242/07).

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd zaoberal celkovou dĺžkou konania o dovolaní sťažovateľky na najvyššom súde s dôrazom na predmet dovolacieho konania.

39. Dovolanie sťažovateľky bolo najvyššiemu súdu doručené 17. júna 2013, 8. augusta 2013 najvyšší súd určil termín verejného zasadnutia na 3. september 2013. Verejné zasadnutie bolo 3. septembra 2013 odročené na neurčito a ústne odôvodnené prebiehajúcim konaním o súlade právnych predpisov sp. zn. PL. ÚS 9/2013. Od momentu odročenia verejného zasadnutia (3. septembra 2013) najvyšší súd vo veci vôbec nekonal, zostal nečinný aj potom, ako bolo vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/2013 nálezom z 10. septembra 2014 meritorne rozhodnuté a nález bol 26. septembra 2014 publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Z vyjadrenia sťažovateľky z 19. januára 2015 vyplýva, že najvyšší súd 10. novembra 2014 nariadil vo veci sp. zn. 5 Tdo 33/2013 verejné zasadnutie, ktoré sa konalo 11. decembra 2014, v závere ktorého vyhlásil rozsudok, ktorým zrušil rozhodnutia súdov nižších stupňov z dôvodu, že sťažovateľku odsúdili za premlčaný trestný čin. K tomuto skutkovému stavu je nutné upozorniť najmä na vážnosť pochybení, ktoré sťažovateľka v svojom dovolaní namietala v rozhodovaní a postupe súdov prvého a druhého stupňa pri rozhodovaní o jej trestnej veci (odsúdenie za premlčaný trestný čin). Vážnosť týchto pochybení v konečnom dôsledku potvrdzuje aj skutočnosť, o ktorej sťažovateľka informovala ústavný súd vo svojom vyjadrení z 19. januára 2015, a to, že najvyšší súd rozsudkom z 11. decembra 2014 zrušil právoplatné rozhodnutia súdov nižších stupňov.

40. Postup najvyššieho súdu, ktorý prerušil dovolacie konanie z dôvodu, ktorý nie je v okolnostiach veci relevantný, respektíve nie je spôsobilý zmeniť právny stav a podmienky, za akých rozhodovali súdy prvého a druhého stupňa v trestnej veci sťažovateľky a za akých boli vydané rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa, ktoré majú byť predmetom prieskumnej právomoci najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľky, a postup najvyššieho súdu, ktorý zostal v dovolacom konaní sťažovateľky úplne nečinný viac ako 1 rok a takmer 4 mesiace, hoci je „v stávke“ osobná sloboda sťažovateľky, je potrebné považovať za postup, ktorý je v rozpore so základným právom sťažovateľky zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že takýmto postupom bola sťažovateľke odňatá možnosť efektívne a účinne chrániť svoje práva,

ktorých ochrany sa domáhala, v dôsledku čoho je možné v okolnostiach veci konštatovať porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie (t. j. odmietnutie spravodlivosti).

Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní o dovolaní pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013, je dôvodná a že najvyšší súd porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku).

41. Nad rámec uvedeného ústavný súd pripomína ustanovenie čl. 50 ods. 6 ústavy, podľa ktorého sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný a neskorší zákon sa použije, len ak je to pre páchatel'a priaznivejšie. Toto ustanovenie, ktoré obsahuje jednu zo základných zásad trestného práva, bolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky tak v čase, keď došlo k trestnému činu, ako aj v čase jej trestného stíhania, trestného konania vedeného proti sťažovateľke, a bolo jeho platnou a účinnou súčasťou aj v čase, keď bolo dovolanie sťažovateľky v konaní na najvyššom súde. Trestnosť činu zaniká podľa trestného zákona (§ 67 ods. 1 trestného zákona č. 140/1961 Zb. alebo § 87 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z.) uplynutím premlčacej doby, ktorej dĺžka a podmienky plynutia upravuje taktiež trestný zákon. V tejto súvislosti nemožno opomenúť ani ustanovenie § 16 ods. 1 trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 30. júna 1998, podľa ktorého sa trestnosť činu posudzuje podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný; podľa neskoršieho zákona sa posudzuje len vtedy, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

K namietanému porušeniu základného práva na ochranu osobnej slobody podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013

42. V súvislosti s namietaným porušením čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy sťažovateľka namieta skutočnosť, že v okolnostiach jej veci existuje dôvodné podozrenie, že jej osobná sloboda bola obmedzená v rozpore s úpravou Trestného zákona, a to, že najvyšší súd porušil svoju povinnosť preskúmať pochybnosti o dôvodnosti obmedzenia jej osobnej slobody

v rozsahu, v akom bola táto pochybnosť vymedzená v dovolaní sťažovateľky, a bez zbytočného odkladu zabezpečiť právny účinok svojho prieskumu buď tak, že potvrdí rozhodnutie súdu druhého stupňa, alebo tak, že toto rozhodnutie zruší. Zároveň bolo podľa tvrdení sťažovateľky povinnosťou najvyššieho súdu v súlade s čl. 17 ods. 2 ústavy poskytnúť ochranu osobnej slobode sťažovateľky urýchlene.

43. Článok 17 ods. 2 ústavy obsahuje základné garancie pre rôzne formy pozbavenia osobnej slobody vrátane trestného konania (napr. výkon trestu odňatia slobody, ochranného liečenia a ochranej výchovy). Pri definovaní práv vyplývajúcich z tohto ustanovenia v súvislosti s väzbou je však potrebné prihliadnúť aj na tie ustanovenia čl. 17 ústavy, ktoré väzbu výslovne uvádzajú (odseky 3, 4 a 5) (III. ÚS 7/00).

Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, II. ÚS 282/2014).

44. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu je ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy poskytujúce ochranu základnému právu na súdnu a inú právnu ochranu všeobecným ustanovením, ktoré sa v prípade trestného konania vzťahuje na konanie o trestnom obvinení. Ustanovenie čl. 17 ods. 2 ústavy, v ktorom sú obsiahnuté hmotné a procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu, je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a poskytuje právo na súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou, na ktorú sa aplikuje v zásade prísnejšia právna ochrana (m. m. II. ÚS 364/2011, I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09).

45. Článok 17 ods. 1 a 2 ústavy poskytuje ochranu osobnej slobode najmä v spojení s dodržaním zákonnosti pozbavenia osobnej slobody a zákonnosti konania, ktoré k pozbaveniu osobnej slobody vedie. Sťažovateľka porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy dáva v odôvodnení svojej sťažnosti do súvisu s postupom

najvyššieho súdu, ktorým odročil verejné zasadnutie, a jeho následnou nečinnosťou, t. j. porušenie svojho práva videla v zbytočných prieťahoch v konaní najvyššieho súdu. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že požiadavka konania bez zbytočných prieťahov, prípadne prejednávania veci v primeranej lehote v konaní o merite veci, v okolnostiach tohto prípadu v konaní o trestnom obvinení sťažovateľky v štádiu dovolania je chránená čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V podobnom pomere, v akom je pri namietanom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov čl. 48 ods. 2 ústavy, respektíve čl. 46 ods. 1 ústavy vo vzťahu k čl. 17 ústavy, je aj vzájomný vzťah ochrany, ktorú poskytuje v konaní pred súdom čl. 6 dohovoru a ochrany poskytovanej v konaní o pozbavení osobnej slobody v čl. 5 dohovoru.

46. Vzhľadom na to, že postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľky pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 ústavný súd vyhodnotil ako taký, ktorým bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia (bod 4 výroku).

III.

47. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľka sa v petite svojej sťažnosti domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia za porušenie jej základných práv postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013 vo výške 3 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práva

sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy priznal v sume 3 000 € voči najvyššiemu súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

48. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania priznal úspešnej sťažovateľke úhradu trov konania vo výške 641,87 € za štyri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti v roku 2013, vyjadrenie k vyjadreniu odporcu v roku 2014 a vyjadrenie k prijatiu sťažnosti a vyjadreniu odporcu v roku 2015) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2013 predstavuje sumu 130,16 € a režijný paušál 7,81 €, odmena za jeden právny úkon v roku 2014 predstavuje sumu 134 € a režijný paušál 8,04 €, odmena za jeden právny úkon v roku 2015 predstavuje sumu 139,83 € a režijný paušál 8,39 €. Za štyri úkony právnej služby by tak odmena právneho zástupcu predstavovala sumu 566,20 € a po prirátaní 20 % DPH sumu 679,44 €. Keďže si však sťažovateľka vo svojom vyjadrení z 19. januára 2015 uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia len v sume 641,87 € s DPH, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia len v ňou uplatnenej výške (bod 3 výroku).

49. Trovy konania je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

50. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Poučenie: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.

V Košiciach 18. februára 2015